voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum 27 september 2022

Onderwerp	Armoede- en schulden Monitor 2022
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder	M.W.J. van Willigen
Informant	Eva Molendijk/ Ima Stroek
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	038 4982824
Email	E.Molendijk@zwolle.nl
Bijlagen	1. Armoede- en schuldenmonitor 2022

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

van de armoede- en schuldenmonitor 2022.

Datum 27 september 2022

Toelichting op het voorstel

Inleiding
In het sociaal domein werken we aan monitoring die ondersteunt bij het sturen op maatschappelijk effecten (raadsinformatienota Doorontwikkeling monitoring sociaal domein, januari 2018). Voor het signaleren van ontwikkelingen in de groep inwoners die rondkomen van een laag inkomen gebruiken we de minimaeffectrapportage (MER) en de armoede- en schuldenmonitor. De MER geeft inzicht in het effect van onze gemeentelijke armoederegelingen op het huishoudplaatje van huishoudens.

De armoede en schuldenmonitor biedt (cijfermatig) inzicht in de ontwikkelingen op armoede en schuldengebied van het voorgaande kalenderjaar. Het eerste deel van de monitor geeft inzicht in de ontwikkelingen in omvang en aard van de groep inwoners die rondkomen van een laag inkomen en in het gebruik van de Zwolse armoederegelingen. Het tweede deel schetst een beeld van de ontwikkelingen in de omvang en de aard van de schuldenproblematiek in Zwolle.
Via een motie (aangenomen 8 juli 2019) heeft u verzocht de monitor in deze vorm jaarlijks op te maken.

Op het moment van het opstellen van deze monitor bevinden we ons in een heel nieuw financieel klimaat. De inflatie is ongekend hoog, prijzen stijgen (onder andere energie) en koopkracht neemt af. Het Centraal Planbureau (CPB) en Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) verwachten in 2022 een stijging van (kinder) armoede en in 2023 een daling dankzij het koopkrachtpakket van het kabinet. De gevolgen voor de Zwolse huishoudens voor 2022 zullen moeten blijken uit de monitor over 2022. Deze armoede en schuldenmonitor gaat over de ontwikkelingen in 2020 en 2021.

Kernboodschap
Waar veel mensen de verwachting hadden dat in de coronajaren 2020 en 2021 de situatie voor Zwolse huishoudens op het gebied van armoede en schulden zou verslechteren, bleek het tegendeel het geval. Zwolle is, net als Nederland als geheel, financieel redelijk ongeschonden uit de coronacrisis gekomen. Het aandeel minimahuishoudens in Zwolle daalt sinds 2018 en is 10,7% in 2019. Het aantal huishoudens met problematische schulden landelijk is gedaald van 8,3% in januari 2018 naar 7,6% in oktober 2021. Deze teruglopende trend is terug te zien in de schulddienstverleningscijfers van de gemeente Zwolle.

Toelichting

- *Aandeel minimahuishoudens in Zwolle daalt sinds 2018*

Zwolle heeft in 2019 circa 6.000 minimahuishoudens; 10,7% van de huishoudens in Zwolle behoort hiertoe. Dit is, in lijn met de landelijke trend, een iets lager percentage dan in 2018. Dit betreft huishoudens met een inkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum gedurende tenminste 1 jaar.
Minimahuishoudens zijn verhoudingsgewijs vaak eenpersoonshuishoudens. De hoofdkostwinner van een minimahuishouden in Zwolle heeft relatief vaak uit een niet-westerse afkomst. Dit is in lijn met het landelijke beeld. Minimahuishoudens zijn oververtegenwoordigd in Diezerpoort en Holtenbroek.

- *Het aantal kinderen in minimahuishoudens daalt*

In Zwolle wonen 26.300 kinderen, waarvan bijna 2.000 kinderen in een minimahuishouden wonen (7,3%). Dit aandeel vertoont een dalende trend. Het overgrote deel van de kinderen uit minimahuishoudens woont in een eenoudergezin.

- *Ongeveer de helft van de minimahuishoudens behoort tot de langdurige minimahuishoudens*

In Zwolle behoort ongeveer de helft van de minimahuishoudens tot de langdurige minimahuishoudens. Van alle Zwolse huishoudens in 2019 behoort 6,2% tot de langdurige minimahuishoudens. Dit is hetzelfde percentage als in 2018. In Zwolle wonen ongeveer 900 kinderen in langdurige minimahuishoudens. Dit is 3,7% van alle kinderen. Dit percentage vertoont een stabiel beeld over de jaren heen.

- *In 2021 is een duidelijke afname in aantal bijstandsuitkeringen zichtbaar*

Op grond van de Participatiewet verstrekt de gemeente Zwolle bijstandsuitkeringen aan inwoners voor noodzakelijke kosten zoals huur, elektriciteit en voeding. In de jaren 2018 en 2019 nam het aantal uitkeringen iets af. In 2020 nam het aantal bijstandsuitkering uitkeringen toe. In het jaar 2021 zagen we een afname van het aantal bijstandsuitkeringen. In deze cijfers is duidelijk het coronaeffect zichtbaar.

- *Gebruik van Zwolse minima-regelingen*

In 2021 maakten 2542 huishoudens gebruik van de bijzondere bijstand. Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de bijzondere bijstand is in 2021 met 5% gestegen ten opzichte van 2020 en met 9% ten opzichte van 2019.
Om het mogelijk te maken dat inwoners toch kunnen meedoen aan culturele, maatschappelijke of sportieve activiteiten, is er sinds 2017 het Participatiefonds. Zowel het aantal toekenningen als het aantal aanvragen voor het Participatiefonds ligt in 2021 hoger dan in 2020.
Ook het aantal geholpen kinderen door het Jeugdfonds Sport en het zwemvangnet in Zwolle is in 2021 groter dan in 2020.
In 2021 werd er minder gebruik gemaakt van gratis peuteropvang en de individuele inkomenstoeslag dan in 2020.

Het aantal mensen dat gebruik maakte van de Voedselbank is gedurende 2021 gedaald. Aan het begin van 2021 had de Voedselbank Zwolle e.o. 353 klanten en eind 2021 waren dit er nog 281.

- *Omvang schuldenproblematiek en hulpverlening Zwolle*

Inwoners van de gemeente Zwolle met financiële problemen kunnen (in het voorliggend veld) terecht bij de medewerkers van Op Orde. Het aantal aanmeldingen bij op Orde is gedaald van 2897 in 2019 naar 2468 in 2020. In 2021 blijft het aantal aanmeldingen stabiel met 2482. De corona pandemie en gedwongen sluitingen van inloopspreekuren kunnen een verklaring zijn voor de daling in aantallen.

Het aantal huishoudens met problematische schulden landelijk is gedaald van 8,3% in januari 2018 naar 7,4% in januari 2021. In 2021 blijft het aantal huishoudens met problematische schulden stabiel.
Het aantal aanmeldingen schulddienstverlening bij de gemeente Zwolle is gedaald van 245 in 2020 naar 224 in 2021.
Bij het aantal schuldregelingen en WSNP verklaringen in de gemeente Zwolle is een dalende trend te zien tussen 2017 en 2020 waarna in 2021 de cijfers stabiliseren.

- *Schuldenaarsprofiel*

Inwoners met schulden die ondersteuning ontvangen, wonen vaak in een eenpersoonshuishouden, zijn vaker tussen de 25 en 45 jaar oud en zijn relatief vaak van niet-westerse afkomst. Inwoners met schulden die ondersteuning ontvangen wonen vaker in Holtenbroek en Diezerpoort.

Verantwoording gebruikte informatiebronnen
De gegevens in de monitor zijn afkomstig uit verschillende bronnen. Cijfers over bijvoorbeeld de aantallen minimahuishoudens en hun kenmerken, worden beschikbaar gesteld door het CBS. De gegevens over de minima in Zwolle komen uit het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. Dit onderzoek wordt jaarlijks door het CBS uitgevoerd en heeft als doel ‘Een beeld geven van de samenstelling en verdeling van het inkomen en vermogen van personen en huishoudens in Nederland’. De cijfers van 2019 en de voorlopige cijfers van 2020 zijn in december 2021 op gemeenteniveau beschikbaar gekomen.

Voor het inzicht in het gebruik van lokale armoederegelingen maken we gebruik van de gemeentelijke registraties en die van onze partners. Voor een beeld over de schuldenproblematiek in Zwolle maken we gebruik van de registraties van een aantal landelijke partijen, zoals Nibud en Geldfit, de gemeentelijke registraties en registraties van partners.

Datum 27 september 2022

Communicatie
De armoede- en schuldenmonitor 2022 is openbaar en beschikbaar via www.zwolle.nl/databank.

Vervolg
Om als gemeente een goede invulling te kunnen geven aan het armoede- en schuldenbeleid en de uitvoering ervan, is het noodzakelijk om de ontwikkelingen in de doelgroepen nauwlettend in de gaten te houden. Daarom ontwikkelen we de Armoede- en Schuldenmonitor.

Openbaarheid
ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer